

Östgotaspel

Östergötlands Spelmansförbund
www.ostgotaspel.com

Ordf Jan-Erik Karlsson
jan-erik@ostgotaspel.com

Nummer 3, oktober 2005
Årgång 5
Ansv utgivare: Jan-Erik Karlsson

Redaktör: Sven Lönnqvist
redaktor@ostgotaspel.com

Spelmans- stämma 2005

Stämman i Linköping arrangeras i samarbete mellan Östergötland spelmannsförbund (ÖSF) och Folkungagillet och sedan två år också i samverkan med Folkmusik i Linköping (FIL).

Stämman bestod av flera delar:

- Förstämma på Valla herrgård på fredagskvällen den 26 augusti
- Stämmodagen på Gamla Linköping samtidigt med hantverksdagarna den 27 augusti.
- Efterstämma på Valla herrgård på kvällen den 27 augusti.

Förstämman är av hävd spelmännens kväll. Många spelmän infann sig och spelade tillsammans i olika grupper. Dessutom utbröt spontan dans till Björnligans musik. Sedan blev det polskedans till spel av Rune Persson, Anita Thoor och Jan-Erik Karlsson och senare dansspel enligt spellista.

Stämmodagen inleddes med spel från öppen scen på Garnisonsdansbanan i Gamla Linköping, ett nytt inslag i stämman. Klockan tre invigde landshövdingen stämman inramad av allspelet. Denna gång deltog närmare ett 90-tal spelmän.

Efter detta vidtog scenspel och dansuppvisningar till sittande publik. Bland andra märktes Svartrockarna, Unga dansare, Linköpings unga spelmän, Rune Persson, Christer Samuelsson, Marie och Toste Länne.

Årets gäst var Ola Bäckström, Oremusikant. Han var ett val som ÖSF och FIL gjort tillsammans. Ola konserterade sedan i kapellet och lärde ut låtar till en entusiastisk grupp spelmän.

Finliret ordnades i år av Miriam Berger. I år hade vi stor tur genom att Pelle Björnlert,

Erik Pekkari och Sägsåkra välvilligt ställde upp och spelade.

På kvällen anordnades dans till Björnligan, Folklekarna och Klintetten.

Efterstämman arrangerades av FIL på Valla Herrgård. Huvudnumret var givetvis Ola Bäckström.

Buskspelet, denna viktiga del av en spelmannsstämma, var inte så omfattande som man skulle önska, men publiktillströmningen var större än de senaste åren vilket får anses vara glädjande.

Text: Janerk, ordf

Finstämd skatt på Linköpings- stämman

Under rubriken ”finlir” har ett inslag på Linköpingsstämman seglat upp som en liten skatt som stämmodagarna ska all heder av. I kapellet framförs musik av enstaka spelmän eller små grupper, med tyngdpunkten på den östsvenska repertoaren. I år var det Miriam Berger som fått uppdraget att samlas ihop en skara frivilliga musiker till denna lilla konsertscen.

Miriam hade lyckats få ihop ett program av yppersta kvalitet, med en fin blandning av instrument, sång och klanger. Den första halvtimmen stod musikerna i Sägsåkra för, men för ovanlighetens skull i små konstellationer, ensamma eller i par. Vi fick höra en av Sveriges förnämsta trallare, Ulrika Gunnarsson, framföra koraler och slängpolskor, delvis ackompanjerad på slagverk. Magnus Gustafsson, Toste Länne och Anders Svensson stod för fiolmusiken och gav fina prov på låtar från gränstrakterna mellan Småland och Östergötland. Därefter

följde en stund med mästerspelmännen Pelle Björnlert och Erik Pekkari, på fiol, cittra och durspel. Självklart blev det östgötska slängpolskor framförda på bästa tänkbara sätt.

Efter Pelle och Erik framträdde en rad spelmän med låtar från vår region och instrumenten varierade. Som åhörare återvänder man gärna inombords till Henrik Schöns fina och rytmiska spel på hummel, ett instrument man inte är alldeles bortskämd med.

Det lilla kapellet har en fantastisk akustik och är en konsertlokal som stämmodagarna ska vara rädda om. Det blir en intim stämning där man sitter nästan alldeles bredvid spelmännen. När programmet utgörs av den ena mästerliga konstellationen efter den andra som vid årets stämma, känns det som en ynnest att ha fått sitta i publiken. Det är extra imponerande att alla spelmän ställde upp helt gratis.

”Finlir” i kapellet borde få en stark ställning i framtidens Linköpingsstämman.

Text: Per Jensen

En lågmäld fiol har tystnat.

Söndagen den 2:a oktober avled Sven-Erik Andersson, på Norrköpings lasarett. Detta efter en relativt kort tid av ohälsa. Under sin sista stund hade han sällskap av sin brorson, som betydde mycket för honom. Döden var lugn och stillsam.

Sven-Erik som fyllde 83 år i våras var en för många känd folkmusikprofil från Norrholm. Han har levtt ett, enligt honom själv, gott liv där musiken var viktig under alla år och i synnerhet den Östgötska folkmusiken.

Text: Jan-Åke Sallerma.

Ethno 2005

Östergötlands spelmansförbund gav mig möjlighet att åka på Ethno 2005, och jag vill gärna ge några intryck från detta.

För er som inte vet vad Ethno är kan jag berätta att det är en ungdomsträff för folkmusikintresserade ungdomar mellan 15 och 25 från hela världen. Att kalla Ethno för ett läger är att reducera dess innebörd och betydelse. Ethno är en upplevelse.

På deltagarlistan fanns representanter från Indonesien, Bulgarien, Tanzania, Norge, Uganda, Serbien, Estland, Mozambique, Jordanien, Island, Belgien, Wales, England, USA, Slovenien, Ukraina och givetvis Sverige.

Vi höll till i en skolbyggnad där vi åt, sov, spelade och gjorde i princip allt. De första dagarna var extremt varma, och då ventilationssystemet inte fungerade som det skulle i alla salar fick vi lägga en del ”workshops” utomhus, något som jag tyckte bidrog till stämningen på ett positivt sätt.

Man lär sig låtar av varandra i organiserade workshops. Dagen tar dock inte slut för att man gått igenom alla workshops. Det är då man kan hitta folk lite varstans i något som jag skulle kalla buskspel, men där grupperna består av folk från alla världens hörn och med alla möjliga kombinationer av instrument. Detta kan hålla på hela nätterna, och jag tror inte att någon som var där kan påstå att han eller hon kände sig utsövd.

Nytt för i år var att den första spelmansstämman under Ethnos regi gick av stapeln, en spelmansstämma med allspelslåtar, mygg och den klassiska fikabiljetten (vi fick biljetten, men blev lurade på fikaten, men det är en annan historia). I och med att det var en svensk spelmansstämma var allspelslåtarna tagna ur den svenska folkmusiktraditionen, och våra utländska gäster fick ett par dagar på sig att leta upp någon som kunde lära dem låtarna.

Förutom spelmansstämman hade vi en danskväll där varje land lärde ut en enkel dans till övriga deltagare, vi åkte på utflykt och badade, hade mindre framträdanden och som avslutning fick vi spela på ”Falun FolkmusikFestival”. Med festivalen kom regnet, och det var tur att vi fick spela under ett tälttak.

Om jag ska sammanfatta Ethno vill jag bara säga: musik, gemenskap, musik, glädje, musik, energi och som man brukar säga; sol ute, sol inne, sol i hjärta, sol i sinne.

Text: Sabina Hedström

Folkmusikfestivalen i Linköping

Folkmusikfestivalen i Linköping 2005 blev åter en framgång. Därigenom visade arrangörerna, Folkmusik i Linköping, att arrangemanget har kommit för att stanna. Efter två dagar och två nätter på festivalen kommer man osökt att tänka på vem som var först hönan eller ägget. I det här fallet dansen eller musiken.

För det dansades i alla hörn och vår. Till och med till buskspelet. Den som enbart ville lyssna hade det lite svårare. Det fanns bara en dansfri lokal, puben, och där blandades musiken med ölsorlet. Där kanske arrangörerna skall tänka till nästa år. Vi kan inte alla dansa och det finns många som bara vill lyssna.

Ibland glimrar det till i en festival när man minns anar det. Som på Cupan sen fredagsnatt när gotländska Synd och Skam tog chansen att uppträda spontant. Wictor Johansson gitarr och Jonas Sundén på fiol spelade så att åhörarna fick gånghud över hela kroppen.

Det fanns mycket gott att dansa till. Gruppen Klacklek fick slita mest men tack för

det. Sophia Erikssons underbara viola d’amore gick inte att lyssna sig mätt på.

Ale Möller och Aly Bain imponerade. Att bara två musiker kan åstadkomma så mycket musik. Den stora publiken gillade det.

Gamla rävar låter bra. Det visade Björnler, Löfberg och Pekkari. Likaså Östgötska Klintetten med färsk skiva i bagaget.

Årets studentspelmans-VM vanns välförtjänt av Malungs folkhögskolas spelmanslag. Men Lustspel från Skåne hade jag gärna sett som andrapristagare.

Buskspel är som maskrosor. Det slår blom så fort det finns en plats att erövra. Det var så det gick till när jättebuskspelet alla kommer att tala om inträffade inne i Cupolen vid 01-tiden natten mot söndagen.

Tommi Asplund, musiker till finska dansgruppen Tsuumi, råkade ta några toner när Pork from Cork slutat. Av en händelse fanns också den bärbara tramporgeln där med organist och allt och ett dragspel. När det jättelika buskspelet slutade fanns säkert ett 40-tal musiker med och det lät fantastiskt.

Det är det minnet jag kommer att ha från den här festivalen. Tänk om man nästa gång kunde ha en buskspelslokal där vi kunde få se en sådan fantastisk kombination av spelmän skimra likt en spåbubbla innan den spricker sönder i ett antal musiker.

Text: Håkan Wasén

Malungs folkhögskolas spelmanslag vann välförtjänt studentspelmanslags-VM.

Spelträffar med ÖSF

Vi har genomfört tre spelträffar hittills år. Den första samlade förutom arrangörer ett trettiotal spelmän, den andra ett femtontal och den tredje endast sex spelmän. För arrangören är trenden inte särskilt god. Måhända är det så att flertalet spelmän i förbundet redan har en spelgrupp som träffas regelbundet och därför inte har behov av en stor träff för alla medlemmar.

En svårighet är att alla befinner sig på olika spelskicklighetsnivå. Det är naturligtvis inte så roligt för en skicklig spelman att spela tillsammans med dem som befinner sig på nybörjarstadiet. En vän har formulerat problemet så här: "De som vill spela med mig vill jag inte spela med och de som jag vill spela med vill inte spela med mig." Det är kanske därför inte så lätt att finna sin grupp, en grupp där alla är någorlunda lika spelskickliga. En sådan grupp behöver emellertid någon som är väsentligt mycket duktigare och som kan leda och utveckla gruppmedlemmarnas spel

Ett annat problem är att en del spelmän ännu inte har funnit "sin" grupp och därför, som Håkan Wasén säger det i senaste numret av Spelmannen, är "flygande holländare".

Man kanske måste strukturera spelträffarna så att det går att tillgodose olika intressen och spelskicklighetsgrad men behålla en del tid för allspel. Lokalfrågan måste också lösas. Det vore bäst om spelträffarna kunde turnera runt i Östergötland. Det långsiktiga målet för mig vore att bilda ett spelmanslag. Vi skall dock köra en spelträff till där vi också kan diskutera formen närmare.

Nästa träff blir lördagen den 12 november 2005 klockan 14.00 till 16.00 i Kaga Hembygdsgård. Träffen kostar endast 25 kr!

Janerk, ordf.

Filidur på äventyr i Europa

I början av september 2005 reste den östgötska folkmusikgruppen Filidur till Biddinguizen i Holland på inbjudan av arrangörerna för "Doe Dans Festival". Under tre intensiva dagar fyllda av folkdans och folkmusik framförd av uppvisningsgrupper från ett stort antal europeiska länder, presenterade Filidur svensk folkmusik för ca 1200 tillresta holländare.

I Filidur spelar Matts Örtengren, Christer I Andersson, Christer II Andersson, Claes-Göran Olson, Göran Bladh-Rangefelt och Hans Edlén.

En kväll framförde gruppen på begäran svensk gammaldans där danspubliken fick tillfälle att tillsammans med holländska instruktörer prova på snoa, hambo och schottis med mera. Intresset var stort och det var en fröjd att se med vilken inlevelse dansarna gav sig i kast med våra svenska

umgängesdanser. Gruppen hann med flera spelningar, däribland två konsertframträdanden inför en fulltalig och mycket entusiastisk publik. Polka och schottis verkade "gå hem" hos publiken, medan polskor klingade mer exotiskt i holländarnas öron. Lite exotiskt sågs nog också vårt svenska nationalinstrument nyckelharpan som många gärna ville studera på nära håll och hade mycket att fråga om.

Noterbart och samtidigt mycket glädjande var att se så många ungdomar dansa traditionell folkdans och att se dem uppträda i sitt hemlands ofta färgsprakande folkdräkter. Inte utan tillfredsställelse noterades också att festivalmusiken uteslutande framfördes på akustiska instrument. Inte en elgitarr eller synt så långt ögat kunde se!

Det var en trött men nöjd skara spelmän som så småningom vände hemåt. Ett bestående minne av resan till Holland är det vänliga bemötande vi fick. Minnesvärt är också det positiva mottagande vår svenska folkmusik fick.

Text: Claes-Göran Olson

Klintetten...

har gett ut en CD med titeln Amerikanar'n med musik som spänner över en tidsperiod från mitten av 1700-talet till nutid. Geografiskt kommer låtarna från olika delar av Sverige och Norge. Instrumentering är fioler, dragspel, nyckelharpa, cittra och bas.

Låtarna framförs i ett mycket bra och dansant tempo. Det märks att gruppen är van att spela till dans, och blandningen

mellan olika danser är skönt omväxlande. Genom att variera instrumentering känns skivan aldrig långtråkig.

Själv tyckte jag det var roligt att höra så pass många nykomponerade låtar. Visst måste vi vårda arvet efter de gamla spelmännen, men det kanske man gör genom att själv komponera!

Skivan kan beställas av Stefan Öberg, 0142-202 48

Text: Sven Lönnqvist

Kalendarium

Folkmusikaktiviteter i Östergötland och angränsande områden

Onsdag 2 nov	FolkmusikCafé kl 19 i arrangemang av FiL
Fredag 11 nov	Orientexpressen med Kálmán Balogh i Konsert&Kongress kl 19. Arr: FiL
Lördag 12 nov	Spelträff kl 14-16 i Kaga Hembygdsgård
Lördag 19 nov	Gammeldanskväll kl 19 på Motala Folkdansgille, Varamon, med Filidur
Fredag 2 dec	Draupner i Cupolen, Folkets Park kl 19. Dans Efter konserten. Arr: FiL
Onsdag 14 dec	FolkmusikCafé kl 19 i arrangemang av FiL
Lördag 28 jan	Faust i Globenteatern kl 19. Dans efter konserten. Arr: FiL
Lördag 28 jan	Midvinterblot kl 17 i Skärkinds Bygdegård. Mat, spel, dans, hemlig gäst. Anmälan till Lisbet eller Siwert, 0121-21 719, 070-57 38 607
Lördag 4 mars	Folkekarne samt Gnid och Drag spelar upp till dans i Östra Husby Bygdegård kl 19. Arr: Folkekarne, Gnid och Drag

Vi gratulerar!

Östergötlands Spelmansförbund vill hjärtligt gratulera följande medlemmar som fyller eller fyllt jämna år i år.

50 år

Clas Lind, Norrköping 12/10
Hans Norberg, Linköping 17/10
Ingmarie Johansson Orest, Linköping 17/11

Anders Niklasson, Motala 17/11
Per Björnlert, Edsbruk 31/12

75 år

Ingemar Olsson, Motala 27/6
Lars-Erik Redin, Ödeshög 22/7

80 år

Carl-Gunnar Pettersson, Norrköping 9/5

85 år

Gunnar Ivarius, Finspång 20/6

Stipendier

Två avidna medlemmar i ÖSF har vänligt testamenterat kapital vars avkastning skall användas för att främja folkmusiken.

Josef Kryсандers fond:

”Avkastningen skall årligen utgå till en eller flera av Spelmansförbundet föreslagna och inom länet verksamma personer, som utövar folkmusik eller folksång, komponerar, tonsätter, gör uppteckningar eller bandupptagningar av sådan musik och visat stort intresse för denna.”

Weine Hults fond:

”Enligt upprättat gåvobrev skall avkastningen från fondmedlen användas till stipendier för yngre lovande spelmän i förbundet”. I gåvobrevet överlättes till styrel-

sen för Östergötlands Spelmansförbund (ÖSF) att närmare precisera hur avkastningen av fonden skall användas.

Stipendium kan ges:

- för deltagande i spelkurs eller stämma arrangerad av ÖSF.
- för deltagande i kurs arrangerad i anans regi.
- till annat ändamål som styrelsen anser omfattas av gåvobrevet.”

Styrelsen ber nu medlemmarna att ge förslag till stipendiater. Du kan också föreslå dig själv. Varje förslag måste dock vara utförligt motiverat.

För styrelsen Janerik

Skicka gärna in uppgifter på evenemang och aktiviteter som du tror kan intressera Östgotaspels läsare till redaktor@ostgotaspel.com!

Ta även en titt i kalendariet på vår hemsida, www.ostgotaspel.com, så får du de allra senaste uppdateringarna.

Har du ett evenemang du vill annonsera om på hemsidan, skicka e-post till bjorn@ostgotaspel.com.